

Kylätapaaminen

1.3.2022

Vallinkoski, Hallikkala, Näträmälä, Salo-Issakka, Räikkölä, Kiurula, Kuurmanpohja, Penttilä, Kontu, Teppanala

Kuva: Etelä-Karjalan museo, Adam, 1930-1939

JÄÄSKI

Pinta-ala 420,4 km²
Viljelysala 8875 ha
Asukkaita 20 879
Kansakouluja 18

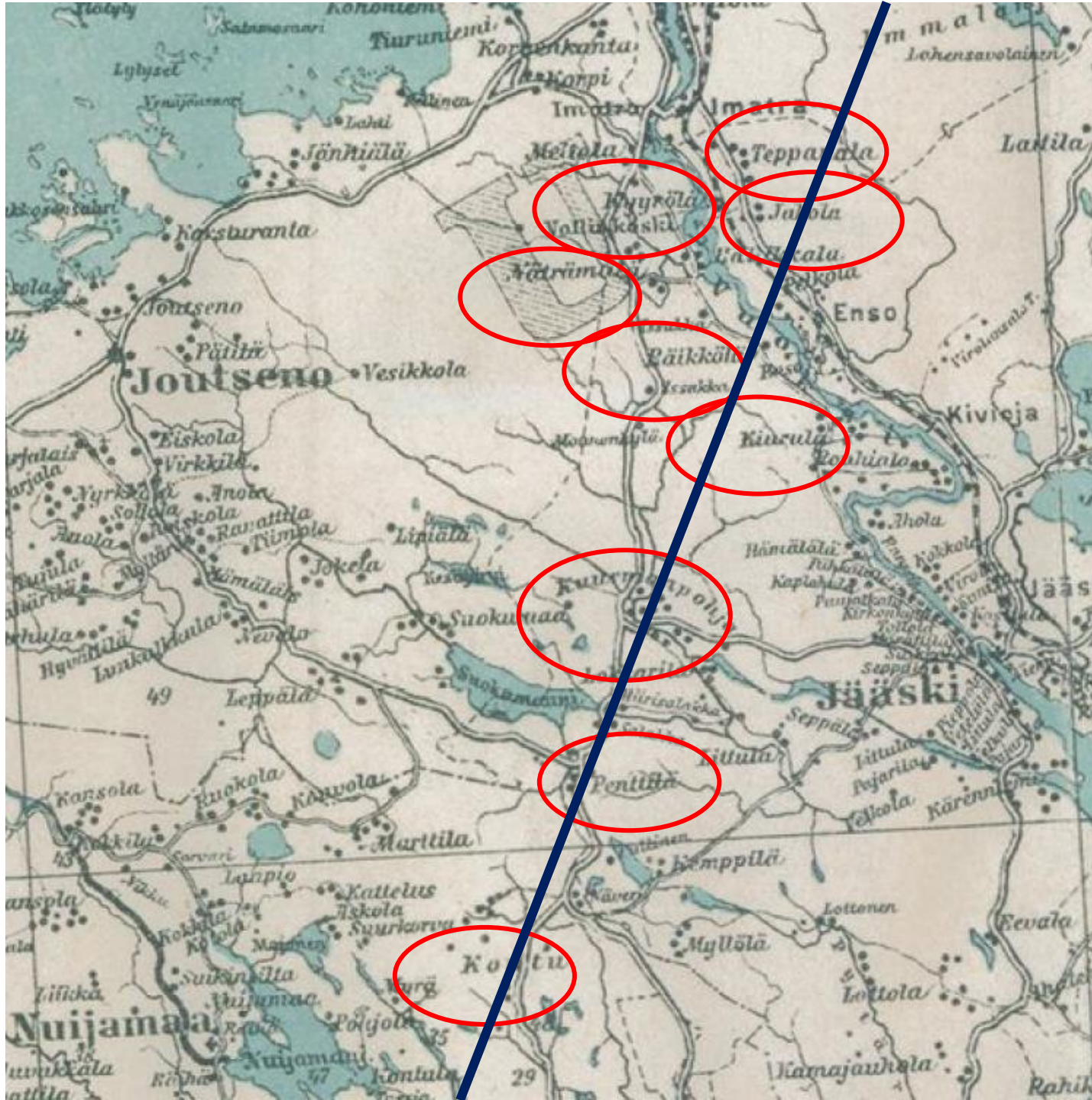
Enso Gutzeitin tehtaat
Kuitu Osakeyhtiö
Outokummun kuparitehdas
Oy. Vuoksenniska Ab:n
rautatehdas
OTK:n mylly
Enson perunapolttimo
Rouhialan voimalaitos
Enson voimalaitos

Suomelle jäi 11 % Jääskestä

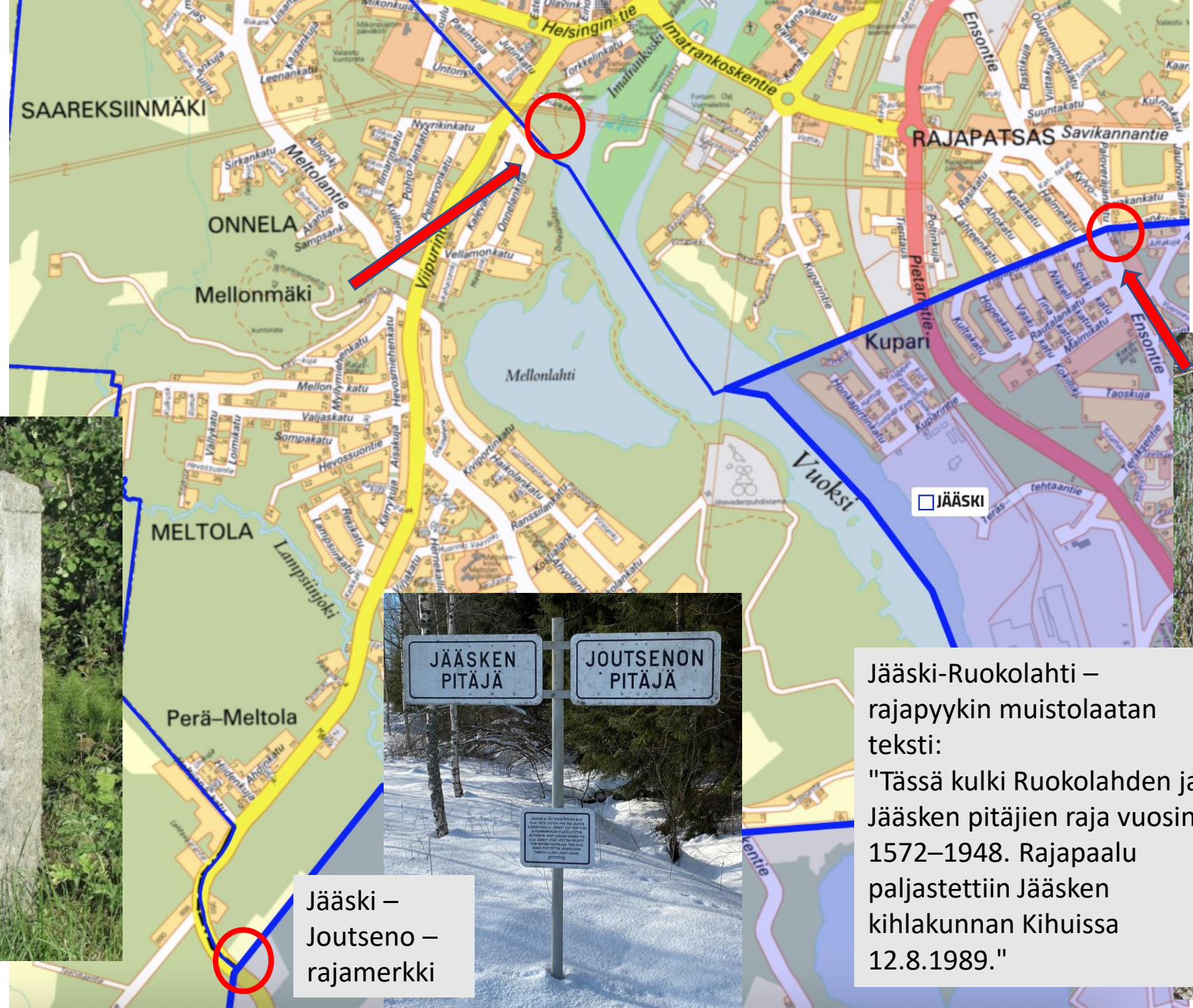
Jääsken kunta lakkautettiin vuoden 1947 aikana ja tynkä-Jääskestä, Joutsenon ja Ruokolahden osista muodostettiin Imatran kauppalä 1.1.1948.

Jääskestä Vuoksenvarren asutus alkaa Teppanalasta. Yläjuoksun suurimmat kylät vuonna 1559 olivat Hallikkala (17 isäntää), Näträmälä (8), Jakola (4), Pelkola (11), Räikkölä (13), Kiurula (8) ja Rouhiala (13). Rouhialan eteläpuolella olevan Linnamäen kohdalta alkaa Jääsken sydänasutus, johon kuuluvat Vuoksenvarren kylät Kärenniemeen asti.
(Saulo Kepsu: Kannaksen kylät)

Ruokolahti –
Joutseno –
rajapyykki

Jääski –
Joutseno –
rajamerkki

Jääski-Ruokolahti –
rajapyykin muistolaatan
teksti:
"Tässä kulki Ruokolahden ja
Jääskin pitäjien raja vuosina
1572–1948. Rajapaalu
paljastettiin Jääskin
kihlakunnan Kihuissa
12.8.1989."

Ahola-Näträmälän rajalla oleva muistomerkki

Toivo Kaplaksen toimesta on pystytetty Jääski - Joutseno –rajamerkki. Muistomerkki paljastettiin Jääski-juhliissa 5.6.2004, kuvassa Toivo ja Riitta Kaplas sekä Vilma Vepsä.

Muistomerkin laatan teksti: *"Jääsken ja Joutsenon pitäjien raja kulki tästä vuoteen 1948. Sen jälkeen Suomen puolelle jääneet osat Penttilän ja Kuurmanpohjan kylistä liitettiin Joutsenoon."*

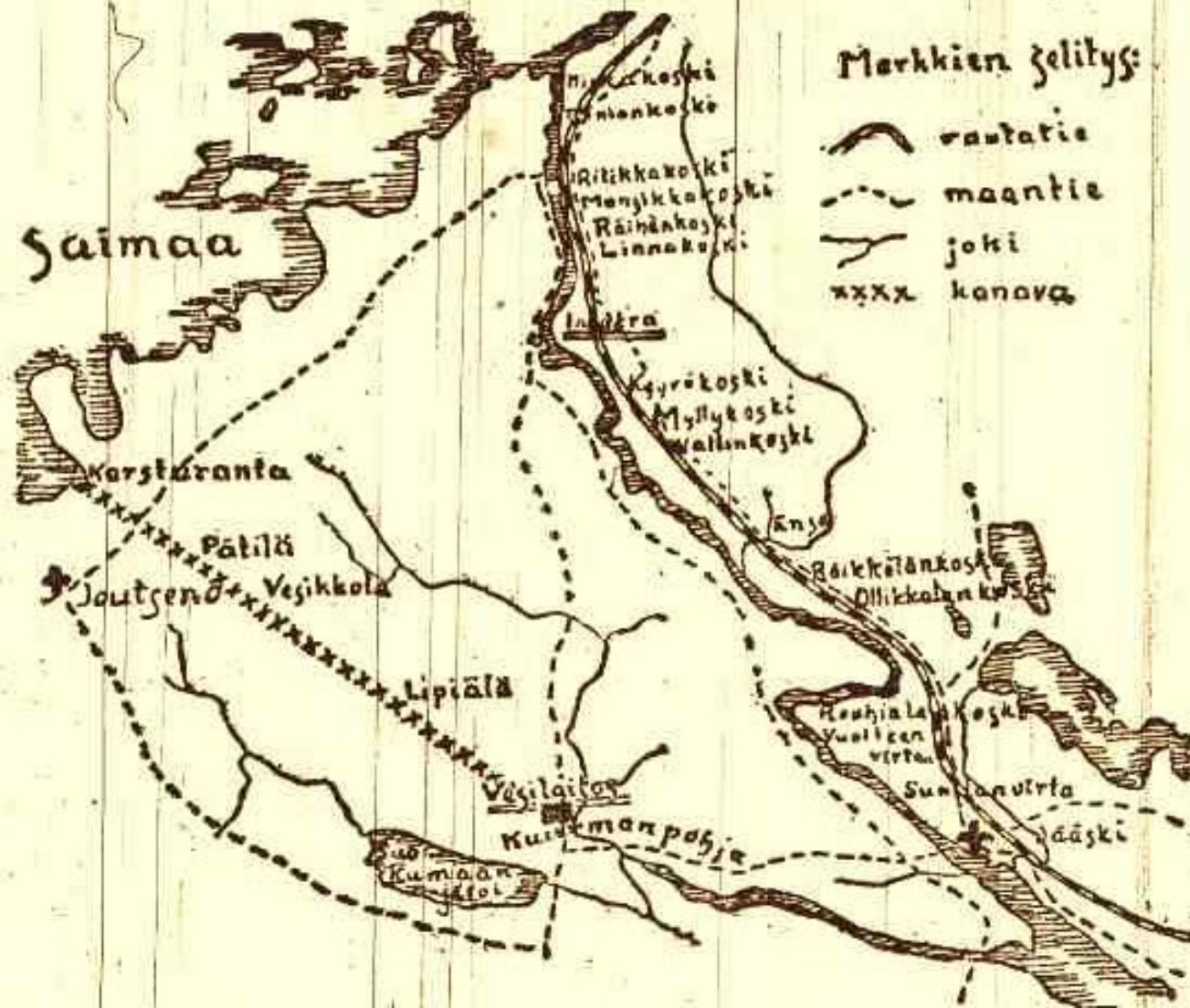
Kuva Jääskeläinen 2005 –lehdessä.

Vuoksen koskia pakkoluovutetaan Venäjän valtiolle.

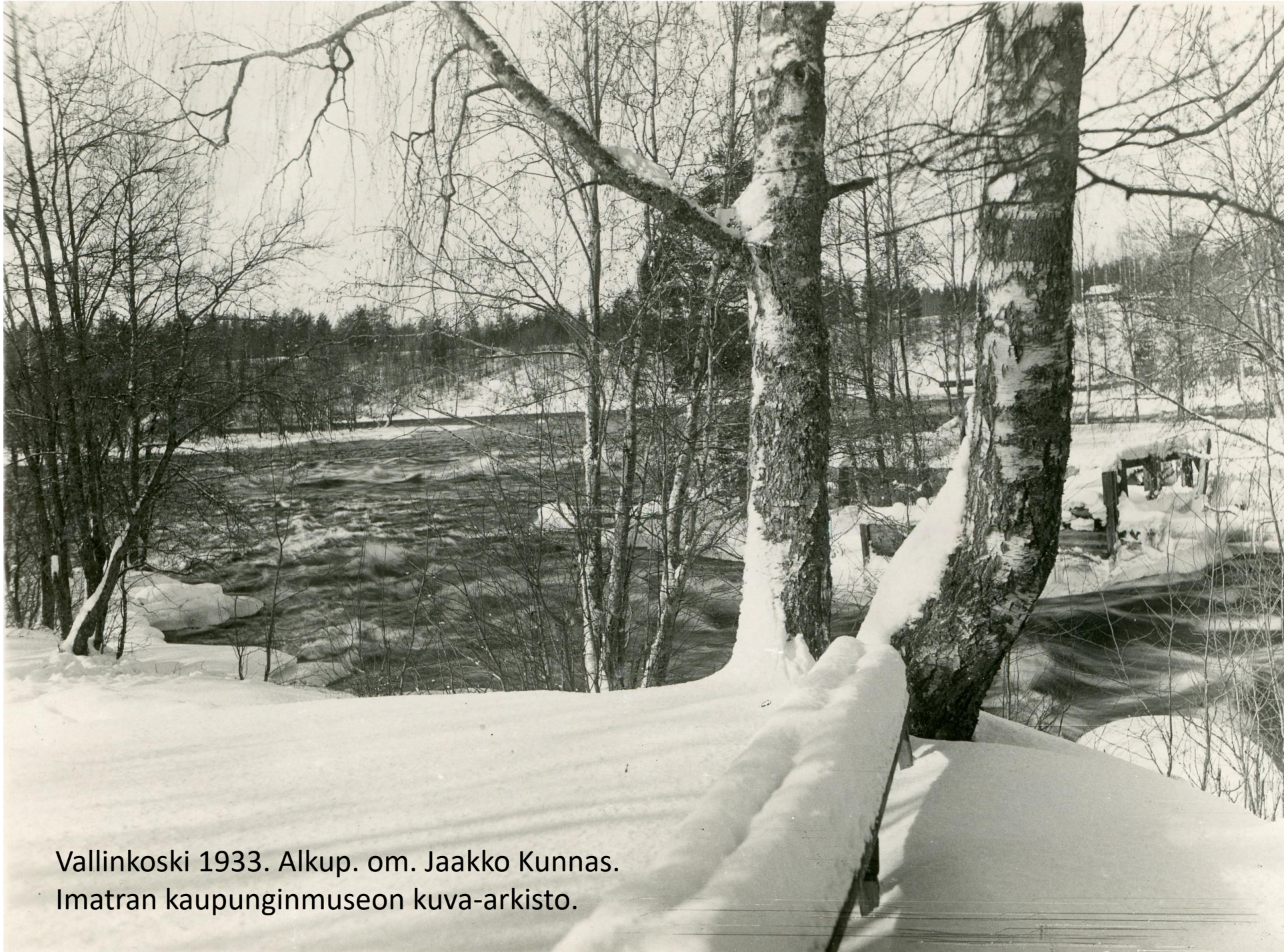
(S. H.)

Uusi Suometar –lehdessä julkaistu
kartta 13.1.1917

Jääski, Vallinkoski
itärannalta. Kuvaaja
Ernst Sarle.
Enso-Gutzeitin
kokoelma, Imatran
kaupunginmuseon
kuva-arkisto.

Vallinkoski 1933. Alkup. om. Jaakko Kunnas.
Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto.

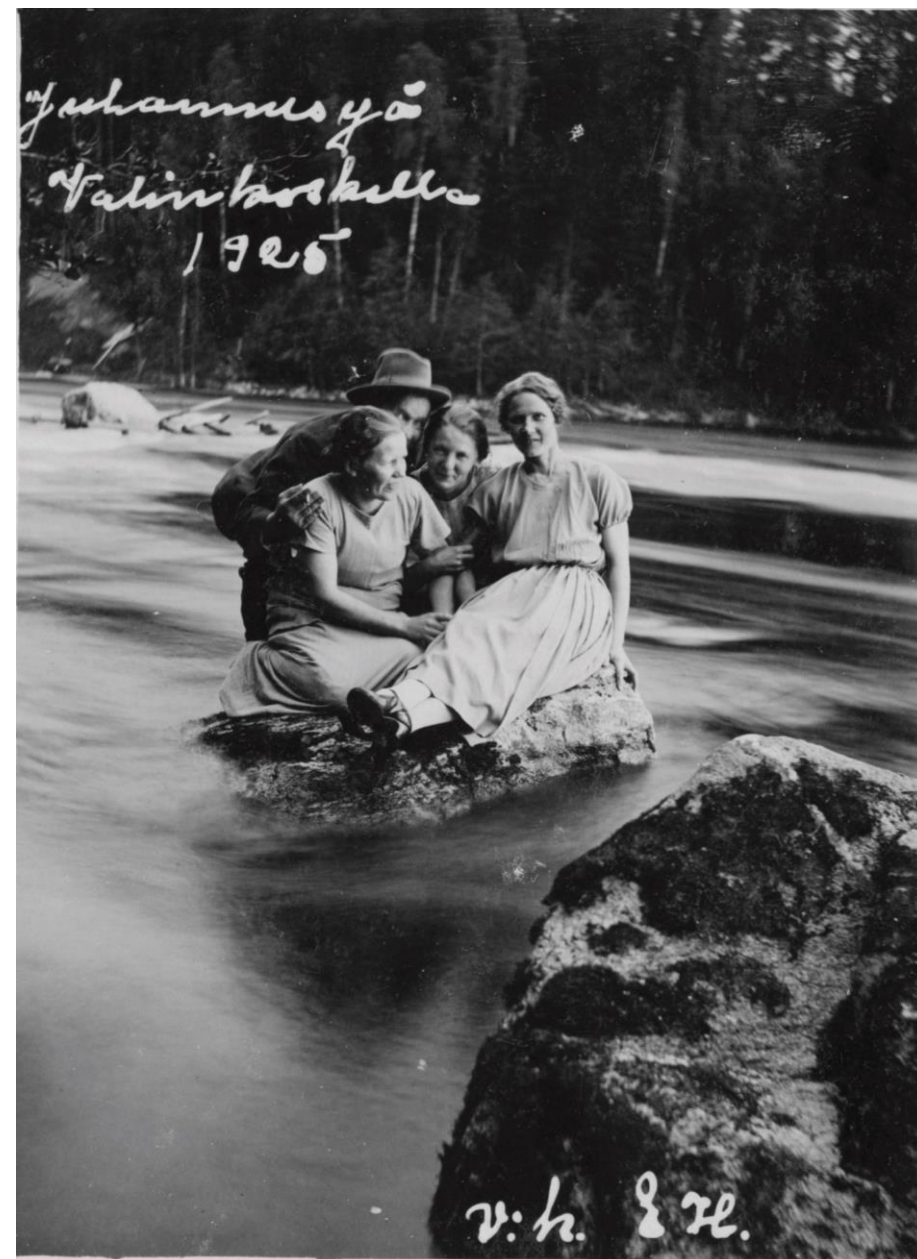

Jääski, Enson poikia lähdössä hiihtämään Vallinkosken majan edessä
1930-luvun alussa.

Enso-Gutzeitin kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Pelkolan kansakoulun luokkaretkeläiset Vallinkoskella.
Imatran kuva-arkisto/Jääsken kuvakokoelma.

Kolme naista ja mies sovittautuneena Vallinkosken rannan karille.

Imatran kuva-arkisto/Jääsken kuvakokoelma.

Vallinkosken paviljonki

- Imatra oli suuri matkailukohde. Hevospelillä kuskit kuljettivat matkailijoita Imatran asemalta Vallinkoskelle
- Sijaitsi Vuoksen varrella Vallinkoskella
- Uno Ullbergin suunnittelema
- Anni ja Antti Pelli pitivät kioskia
- Tuhoutui 6 vuoden jälkeen tulipalossa 1930-luvulla

Vallinkosken Paviljongin kioski portteineen

Vallinkosken kioski

Hallikkala

Kuva: Etelä-Karjalan museo, Arto Hämäläinen

Kuva: Viljaa ja voimaa Rouhialasta -kirja

Hallikkala

Jääsken Näträmälän Ikävalkot

Antti Tuomaanpoika Ikävalko, (1673-1753), muutti Jääsken Näträmälään vuonna 1741.

Näträmälässä Jokelan tilaa ovat asuttaneet Ikävalkot vuodesta 1750.

7. Sukupolven isäntä Juho Heikinpoika Ikävalko (1875-1953) ja 1898 Vappu Matintytär Henttonen (1876-1913), lapset: Toivo, Tyyne, Hilja, Aina, Lempi, Henrik, Lahja ja Taimi.

Juho Ikävalko ja Edith Kallentytär Matiskainen (1890-1970), lapset: Rauha, Aune, Väinö, Helmi, Impi ja Eeva.

Kuvassa: Juho ja Vappu Ikävalko, lapset: takana Tyyne ja Toivo, isän sylissä Aina, äidin sylissä Lempi ja edessä Hilja.

Kuva v. 1908.

Kuva: Kirjasta Maunu Ikävalkon jälkeläisiä 1543-2011

8. Sukupolven isännän Väinö Ikävalkon (1918-1994)
ja Vieno Esteri Valtosen (1920-1992) häät
juhannuksena 1943 Jokelassa.

Oikealla Näträmlän
kylän emäntiä.

Sivun kuvat Erja Kaartisen
kotialbumi

Kylän asukkaita:

- Pokkiset
- Arposet
- Villaset
- Husut
- Joonat
- Ikävalkot
 - Harju, Einola, Jokela, Repola –tilat

Jokelan
pihapiiri
ennen ja nyt

Kuva vuodelta 1970

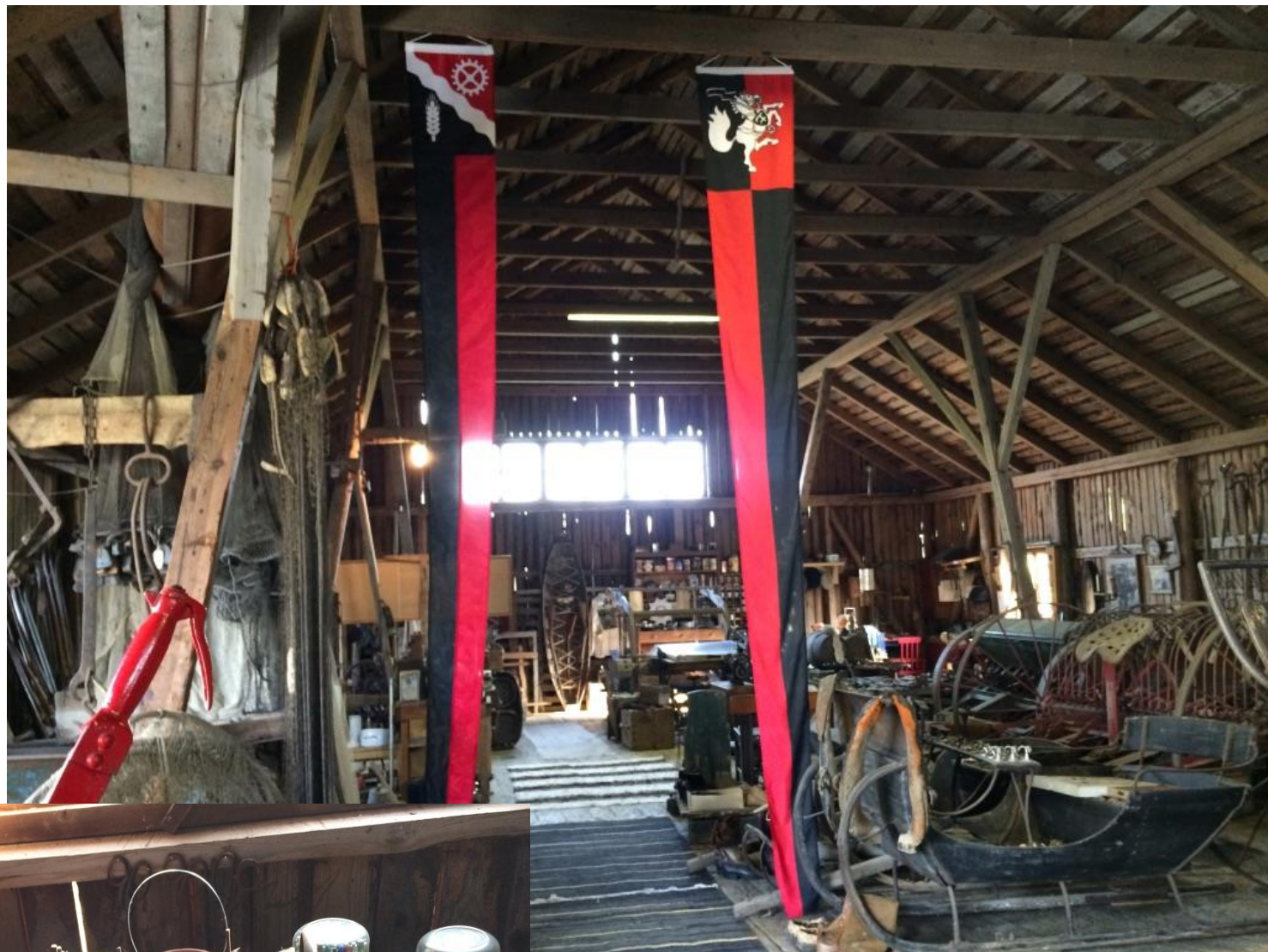
Kuvassa Väinö Ikävalko
Silkolanjoen varressa.
Kuva vuodelta 1957,
Eino Mäkinen, Finna.fi

Jokelan tila 27.2.2022

Tynkä-Jääskentien kierrokselta
tuttu paikka, Urpo Ikävalkon
navettamuseo Näträmlässä
Jokelan tilalla.

Näträmälän koulu

- Koulu valmistui 1924
- Koulupiiriin kuului Näträmälä, Hallikkala, Salo-Issakka
- Opettaja: Kerttu Koskenvuo (Forsström)
- Koulu lakkautettiin 1959

Kuva: Etelä-Karjalan museo

Kuva: Erja Kaartinen, kotialbumi

Kuva: Erja Kaartinen, kotialbumi

Räikkölä

Räikkölä

Räikkölä, Häsän talon
pellavanloukuttajat.
Vasemmalta Laura
Lindemarkin os. Seilola
(ent. Skaffari), äiti Anna-
Mari, Edla Häsä, apunainen
naapurimökistä (kutsuttiin
Mykkä-Kaisaksi), mahd.
Saima Häsä ja lapsi sekä
tunnistamaton. (syksy)

Alkup. om. Laura Lindemark. Jääski-
seura ry:n kokoelma, Imatran
kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Jääsken Osuuskauppa, Räikkölä.
Johannes (Jussi) Kukkosen (s. 1906) tytär Raija, nyk. Pikarinen
(s. 1932). Kuva Päivi Sandberg, Finna.fi

Hallikkaan serkkukset lähdössä kelkkamäkeen
Räikkölässä. Jääskeläinen 1993 -lehti

Kiurula

Jääski, Kiurula, Hanski. Matti Hanskin perhe heinänteossa. Matti Hanski istuu niittokoneen päällä, valjaissa hevonen. Ympärillä neljä lasta ja naispuoleinen henkilö. Perhe on kokoontunut kotiin lähtöä varten, heinät on pistelty seipäille. Lapsilla mukanaan seipäitä ja haravoita, perheenäidillä kuvassa myös eväsnyytti tai vastaava. Taustalla Enson Rientolan asuinalue, metsän suojassa Huvikummun lava, oikealla Haikolan kylän peltoa.

Kuvan lahjoittaja Helmi Monto. Jääski-seura ry:n kokoelma, Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto.

Joulunviettoa Kiiverillä, Kiurulassa 1924.

Jääski-seura ry:n kokoelma.

Kiurula

Jääski, Kiurula. Simanaisenmäki. Simanaisen kaupan ulko-oven edessä kauppias Heikki Simanainen perheineen. Kuvassa vasemmalta Heikki Simanainen, Heimo Simanainen, Emmi Simanainen, Kirsti Simanainen ja Liisa Simanainen. Heimo ja Kirsti olivat Heikki Simanaisen lapsia, Emmi Simanainen puoliso ja Liisa Simanainen sisar. Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto/Jääsken kuvakokoelma.

Jääski, Kiurula. Auton kuljettaja on Antti Kinni(lä?). Lisäksi autossa on Matti Henttonen perheineen ja takana Hilja ja Adolf Pirhonen.

Imatran kaupunginmuseon kuva-arkisto/Jääsken kuvakokoelma.

Kiurula

Jääski, Kiurula,
Leppäsen talo.

Jääsken kuvakokoelma. Alkup.
kuva Eini Kostamo, kuvaaja Antti
Willanen

Penttilä

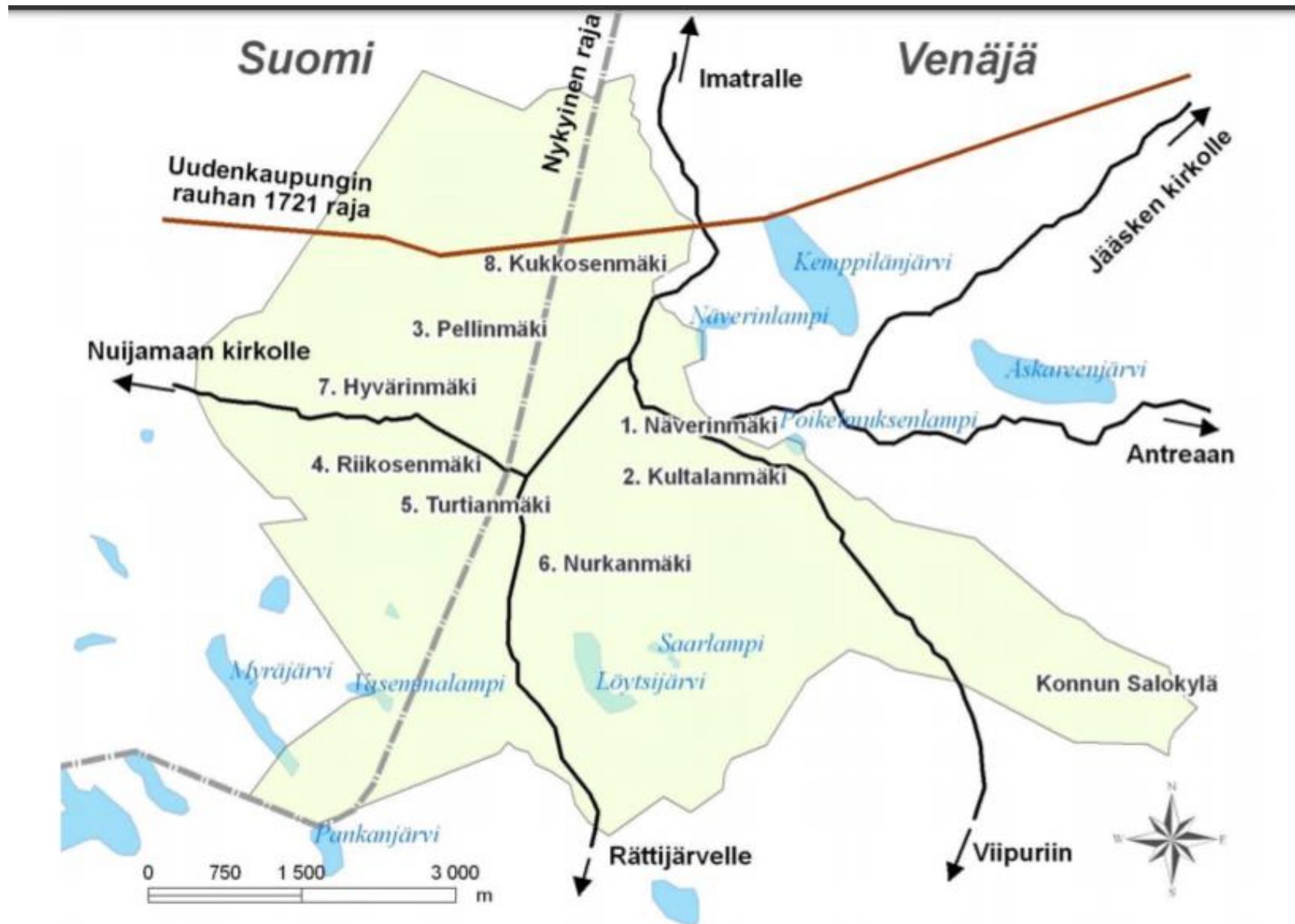
Hiihtoharrastusta
Penttilän Joutsenon
tienhaarassa
seuratalon luona.
Taustalla oikealla
Ahvosen Matin talo.
Tienviitta Imatra
/Viipuri/Joutseno.

Imatran kaupunginmuseon
kuva-arkisto/Jääsken
kuvakokoelma

Kontu

Kartta: Etelä-Karjalan liitto

Kontu

- Kontu on vanha karjalainen sana, joka tarkoittaa taloa, tilaa tai peltoa. Condus, Kondus.
- Vuoden 1543 maakirjassa mainitaan kylät, joissa on kaksi tai useampia taloja: *Konnunkylässä Äikäinen, Turkiainen, Kaukapäivänen, Häsä I. Häsäinen*. Mainitaan myös *Pellilän kylä ja siellä sukunimet Pellinen, Haikonen*.
- *Mahtiasemassa Pitkävarpaat ja Kultamiehet*.
- Kaskikaudella talot rakennettiin mäkien harjoille, joilta lähti hyvää viljelysmaat: Pellinmäki, Kukkosenmäki, Turkianmäki.
- 25-vuotinen sota tuhoisa, mutta 54 talonpoikaa sai verovapauden, Konnusta kolme.
- Viipuri-Savonlinnatie – vanha tykkitie, kestikievari Konnussa Matti Pitkävarpaalla.
- Suuri Pohjansota ja sitä seurannut iso viha ja etenkin Pikkuviha köyhdyttivät Kontua ja Jääskeä
- Turun rauha 1743 raja Kymijokeen – Kontu jälleen yhtenä
- Osa Jääskeä vuoteen 1909 -> Nuijamaan kuntaan

Keskellä Eeva Pelli o.s. Kukkonen Konnun Kukkosenmäeltä. Vieressä lapsenlapset Aura ja Antti Pelli.

Kuva: Kirsi Juuran kotialbumi

Kontu

Koululaisia Konnun koulun edessä,
kuva: Lea Leinonen.

Konnun kansakoulu aloitti toimintansa Kemppilän kylässä Viipuri-Imatra – maantien varressa aikana, jolloin Kontu kuului vielä Jääsken kuntaan. Kontu siirtyi 1909 Nuijamaan kuntaan.

Kuvan piirtänyt Viljo Sinisalo. Kuva kirjasta Pirjo Hämäläinen-Forsblom: Kontu –kolmasti halkaistu kylä

Konnun taloja

1830-luvulla ISO JAKO:

Kontu koostui taloryhmistä joista jokainen oli oma sosiaalinen kokonaisuutensa.

Konnun talot, jotka esiintyvät Jääsken maakirjassa 1875:

Tila 1: Näveri

Tila 2: Kultamies – Kultanen

Tila 3: Pelli

Tila 4: Kaplas

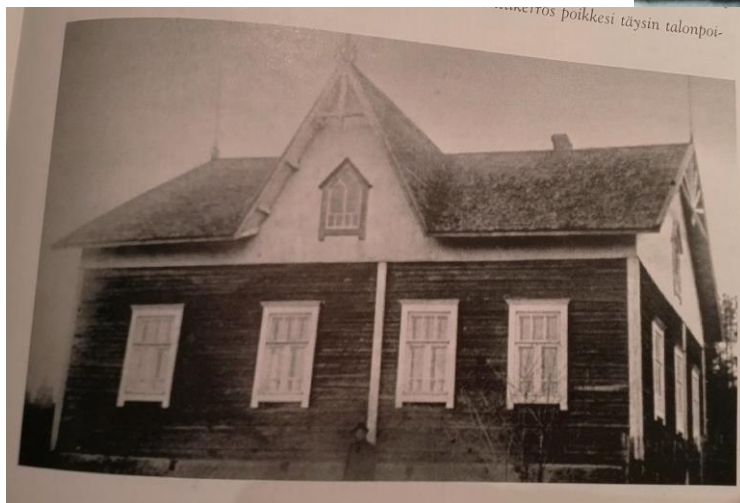
Tila 5: Turtia

Tila 6: Nurkka

Tila 7: Hyväri

Tila 8: Kukkonen

Tila 9: Matikka

Pellin kantatila, Himmanen.

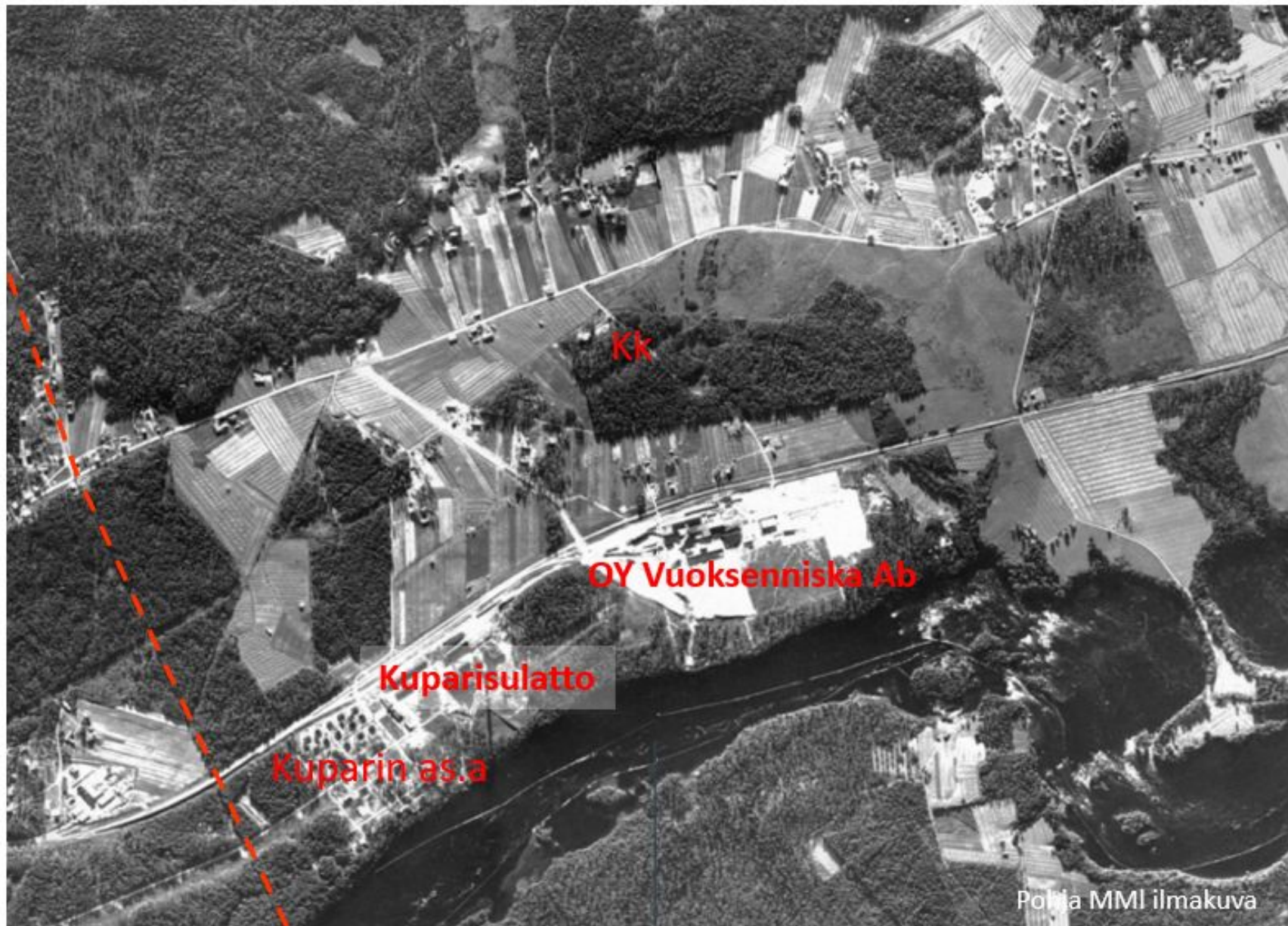
Heikki Pelli Mikkolan talon portailla

Kyörylä

Kenraali Osipoffin huvila Kyörylässä Vuoksen rannalla
(rakennettu 1900 luvun alussa , purettu 1950 luvulla)

Teppanala , Kyyrölä ja Jakola v.1936

Kuva: Martti Monto

Kuva: Martti Monto

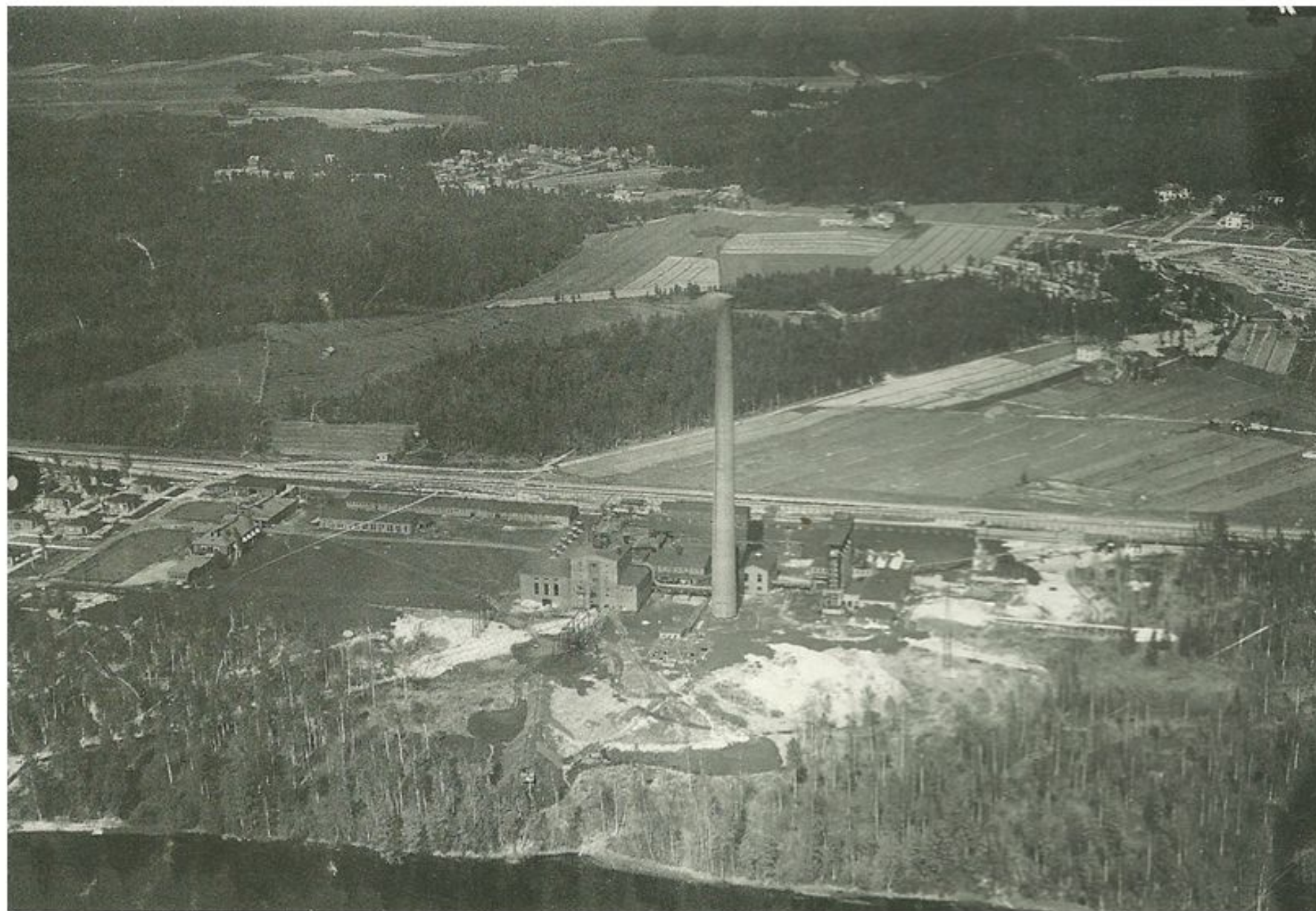
Pelkolan kansakoululaisia 1910-luvun alussa

Rautatehtaan perustusten maansiirtotöitä Kyörolän kylässä v.1936

Kuparitehdas ja Rautatehdas Kyörolän kylässä 1937

Outokumpu Oy kuparitehdas 1937 Kyrrölässä

Rautaveikko

Oy Vuoksenniska Ab 1930 luvun lopulla

Teppanala

Teppanalan
kansakoulun
oppilaat
tekevät
kasvimaata
Alatalon
pellolle.
Taustalla
Anttilan
rakennuksia.
1920-luku.

Imatran
kaupunginmuseon
kuva-
arkisto/Jääsken
kuvakokoelma.

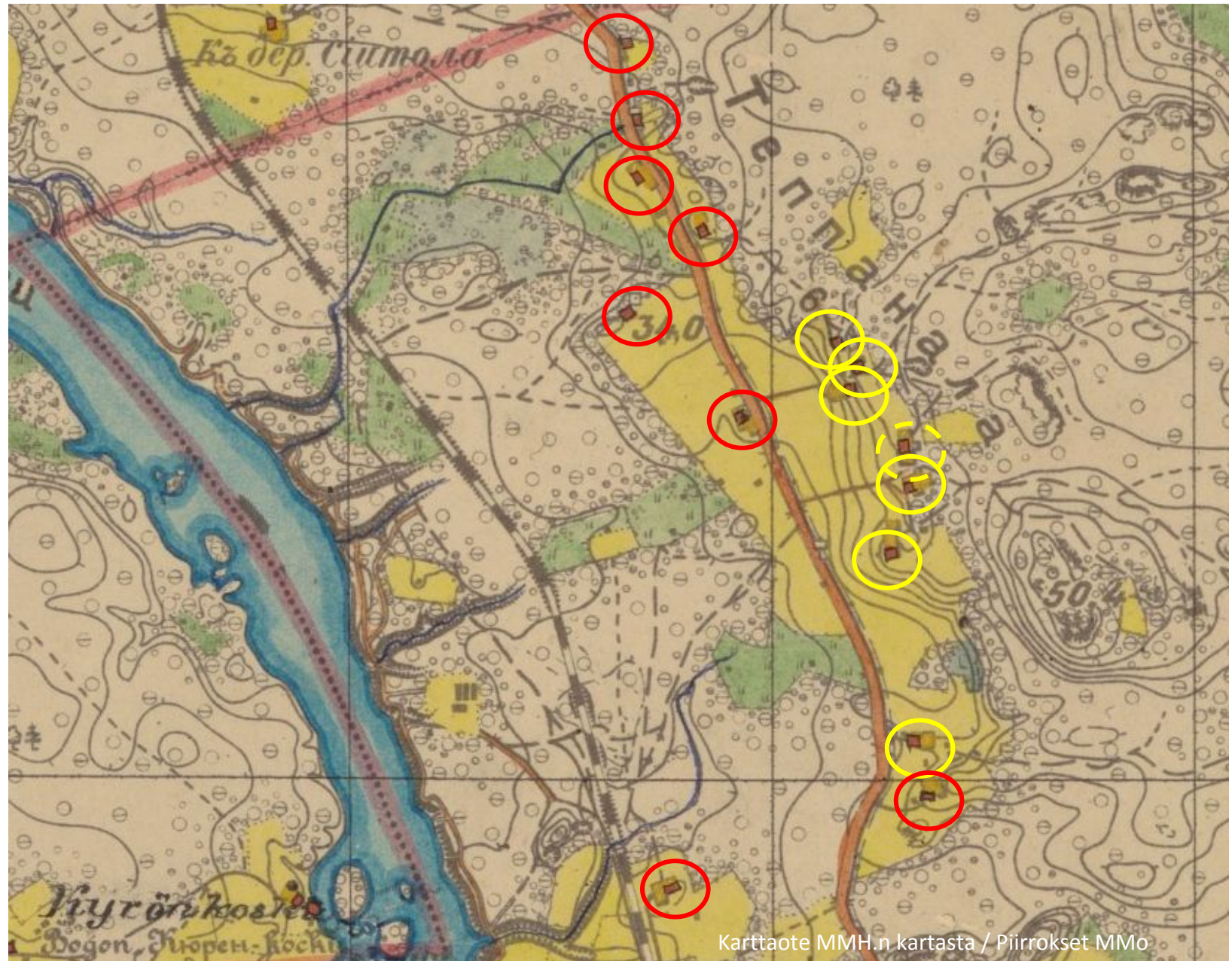

Teppanala

 talo pystyssä v.2022

 talo vanhalla
kivijalalla v.2022

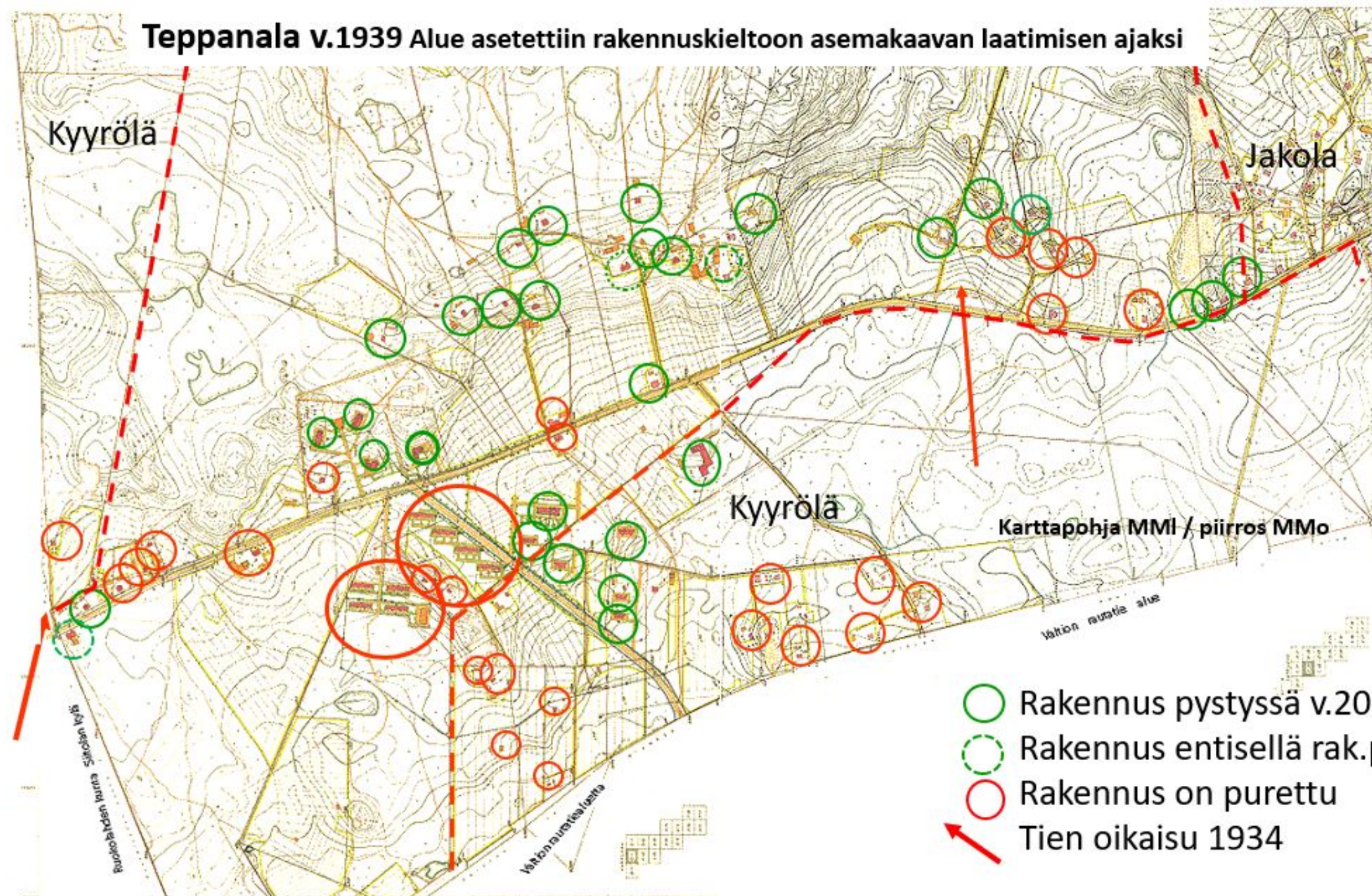
 talo purettu

Karttaote MMH:n kartasta / Piirrokset MMo

Talot Teppanalassa, Kyrrölässä 1900 luvun alussa

Teppanala v.1939 Alue asetettiin rakennuskieltoon asemakaavan laatimisen ajaksi

**Teppanala, Kuparin alueen kivrakenteinen neljän perheen henkilökunnan asunto,
Kertasusklassismi/W.Palmgvist 1939**

**Teppanala, Kuparin alueen kahden perheen asunto (alueella myös neljän)
Kertausklassismi ja varhainen funtionalismi /W.Palmgvist 1934**

**Teppanalassa Oy Vuoksenniska Ab ylemmän johdon funtionalistiset
asuintalot Ensontien itäpuolella 1930-luvun puolivälistä**

Teppeanalan kansakoulun oppilaat Juho Monton talossa 1925

Kuva: Martti Monto

Teppanalan v. 1931 valmistunut kansakoulu

Teppanalan kansakoulu v.1937

Teppanalan kansakoulu 5 luokka 1942 Opettaja Helmi Ikävalko

Hernekallio "Tommola" (Juho Monto) 1930-luvun alussa

Kuva: Martti Monto

**Maisema Teppanalasta tehtaiden suuntaan 1930-luvun lopulla .
Männystä vasemmalle Kuortin kauppa ja Ala-Jaakon rakennukset Ensontiellä**

Kuva: Martti Monto

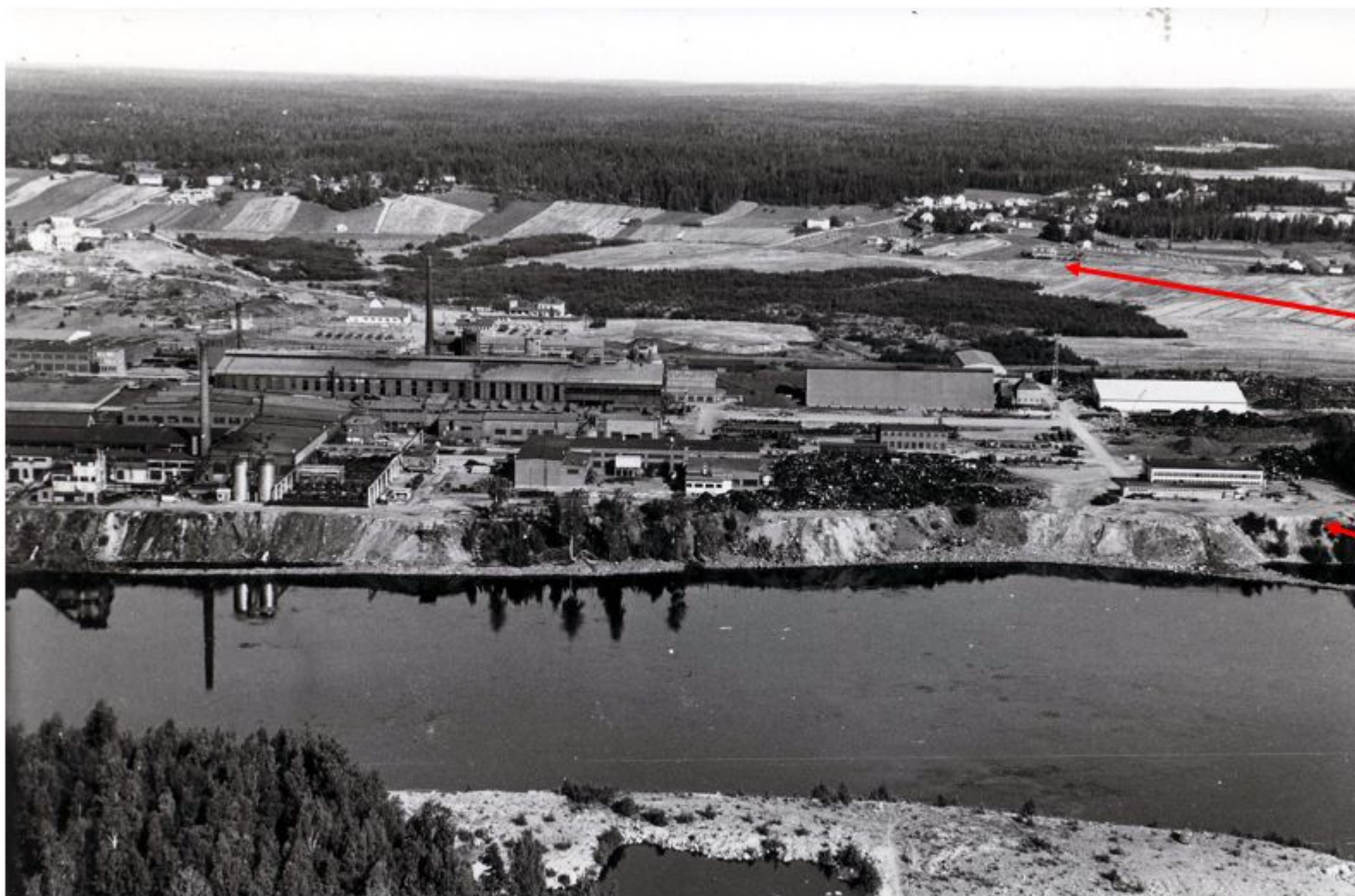

"Svenssoninkulma" n. 1937

Kuvakaappaus Yle Areena

Teppanala 1945

**Hanskin kauppa
ennen sotaa**

**Osipoffin huvila
purettu 50-luvulla**

Teppanala ilmakuvassa 50-luvulla Vuoksen ja Terästehtaan yli itään

Teppanalan kansakoulu1947

Teppanala, Kyyrölä 1948

Villasen talo. Isojaossa tälle paikalle siirtyi Heikki Pellinen ja hänen jälkeensä, kotivävyjen sukunimiä olivat Vehviläinen, Villanen, Pellinen sekä Vainikka.

Katri ja Matti Villanen tyttärineen v. 1920

Lyysämässä Lydia Villanen ja Alina Villanen (myöh. Vainikka) v.1915.Tytöt ovat pietarilaisia. Kuvan on ottanut heidän vanhempansa. Perhe vieraili kesäisin Teppanalassa.

Rukiin leikkaajat Villasen pellolla v. 1938 . Taustalla Toivasen kauppa.
Vas. Vainikan mummo , Hilda Liimatainen, Lydia Villanen ja Rauha Eeva

Matilanmäen eli "Alatalon" jyhkeä olemus on kuulunut Teppanalan kyläkuvaan 130-vuotta. Matti Pellinen oli isäntänä viime vuosisadan alkukymmeninä ja hänen veljensä Antti siirtyi isännäksi naapuriin "Anttilaan" ja toinen Juho-veli sai haltuunsa "Kuuselan" tilan naapurista

"Alatalon" (Matilanmäki) väki noin v 1920. Tyyne, Evert, isä Matti, Lauri, äiti Anna, Johannes ja Antti

Anna Pellinen "alatalon pihalla" 1930-luku. Taustalla Jakosen talo

Kuva: Martti Monto

Ruo`anlaittokurssi Teppanalassa Alatalossa 30-luvulla

Kuva: Martti Monto

**Teppanalan emäntiä Alatalon puutarhassa tuholaistorjunta kurssilla 1930-luvun lopulla.
Anna Pellinen, Maikki Monto, Tyyne ja Mirjami Pellinen**

Kuva: Martti Monto

**Teppanalan miehiä keväällä Altalatalon aitan edessä 1940
Kosti ja Jouko Monto, Emil Pirhonen, Antti ja Lauri Pellinen, Reino Komi,
Evert Pellinen ja pikku-Inkeri**

Kuva: Martti Monto

Anttila Teppanala Eeli ja Antti Pellinen nuorimpien lasten kanssa 1929
(Pauli, Mirjami, Laura ja Joel)

Kuva: Martti Monto

Kuuselan talo on seisonut Teppanalan harjulla jo yli 100 vuotta

Einola 1938

Kuva: Martti Monto

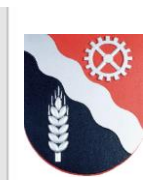
Einola. Anna ja Matti Monto perheineen v.1927

Kuva: Martti Monto

Tähti, Olavi, Kukka, Tuula, Eino ja Poju Einolassa 1939 ja taustalla Johannes Pellisen talo

Kuva: Martti Monto

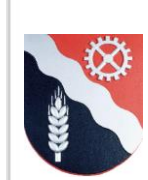
Ensontieltä Teppanalan harjulle 2000-luvulla. Vasemmalla "Alatalo" 1800-luvulta ja Oikealla ylhäällä Hernekallio 1800-luvun kivijalalla

Kuva: Martti Monto

**Anna ja Juho Monto tyttärensä Ellenin ja parin vieraansa
kanssa Hernekallion pihalla 1920-luvun loppupuolella**

Kuva: Martti Monto

Kosti Monto lähdössä lihakaupoille

Kuva: Martti Monto

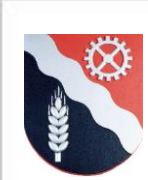
Upseereja Hernekallion pihalla v.1941

**Oikealla Päiväkumpu / Olli Pirhonen, vasemmalla Alajaakon Monton vuokratalo
1940- luvun alussa**

**Olli ja Anna Pirhonen (os. Pellinen),sekä heidän lapsiaan ja
lapsenlapsiaan v.1930 .**

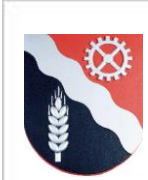

Päiväkummun puutarha ja navetta (Pirhonen), taustalla Harjulan navetta ja päärakennus (Aaltonen). 1930- luku

Anni - Perho, Eino - ?, Toivo - Leimu, Olli - Liisa, harjoittelija Mustalan maamieskoulusta - Vappu

Pirhosen hevosia 1930-luvulla. Taustalla riihi ja vilja-aitta

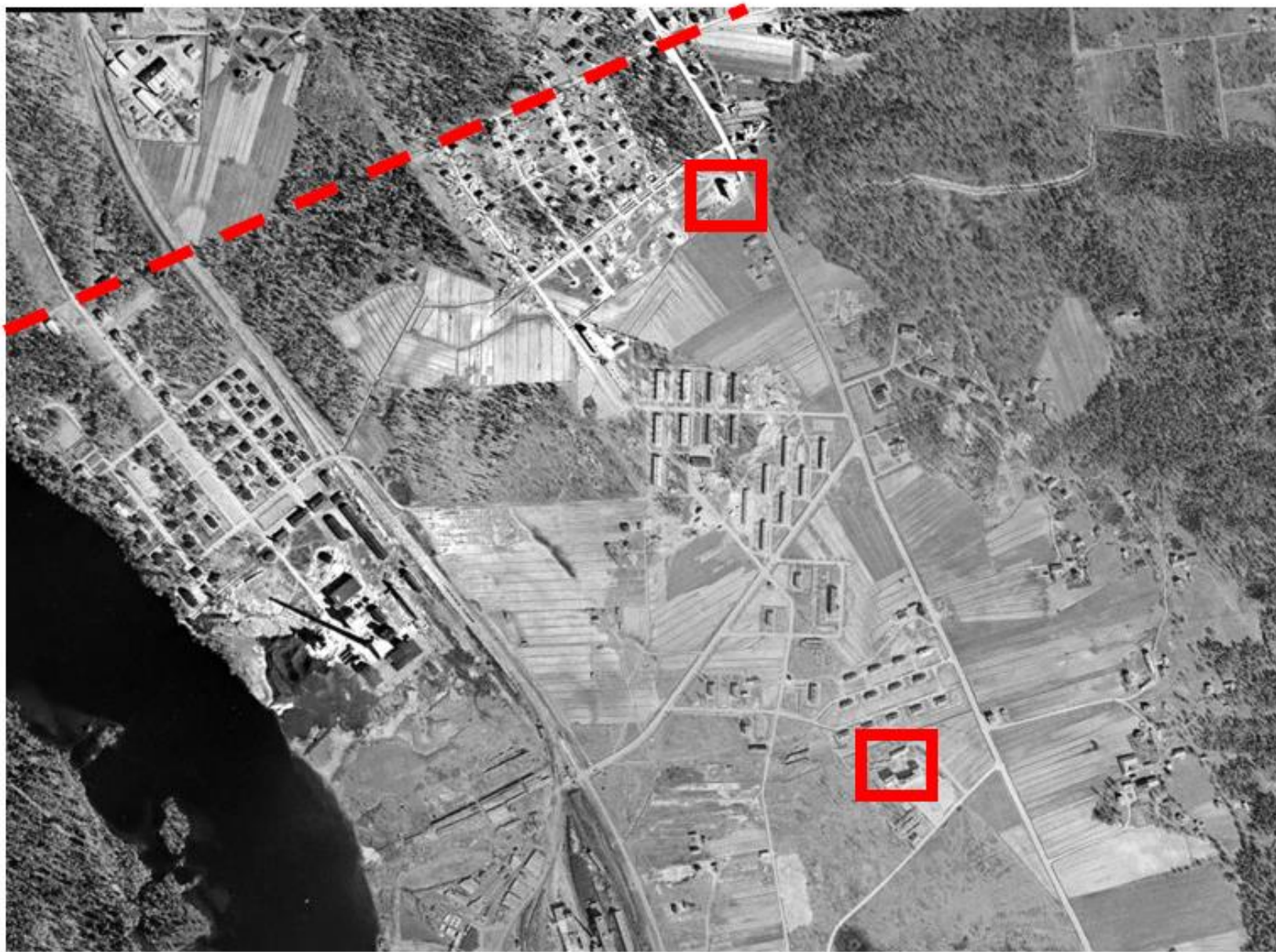
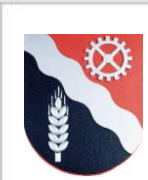
Ala-Jaakko ” eli Montola .Juho Monton ja Anna Piepposen häät 1918

Kuva: Martti Monto

Teppanalan neitosia Anja Monto, Irma ja Mirjami Pellinen, Sirkka Monto, Irja Tulla ja Airi Monto Alatalon pihalla. Taustalla Hernekallion talo. V.1939

Kuva: Martti Monto

Teppanala ilmakuvasa 1948

**Eskolan talonrungosta osa on tuotu Teppanalan harjulta
Isojaon jälkeen (1850)tälle paikalle .**

Kuva: Martti Monto

**Eskolan väki 1930-luvun lopulla Edessä vas. Paavo, isä Juho, Helka, äiti Amanda, Anneli
Takana Esa, Uuno , , Alina, Emil, Arvi ja Väinö**

Kuva: Martti Monto

Eskolan aitta

Kuva: Martti Monto

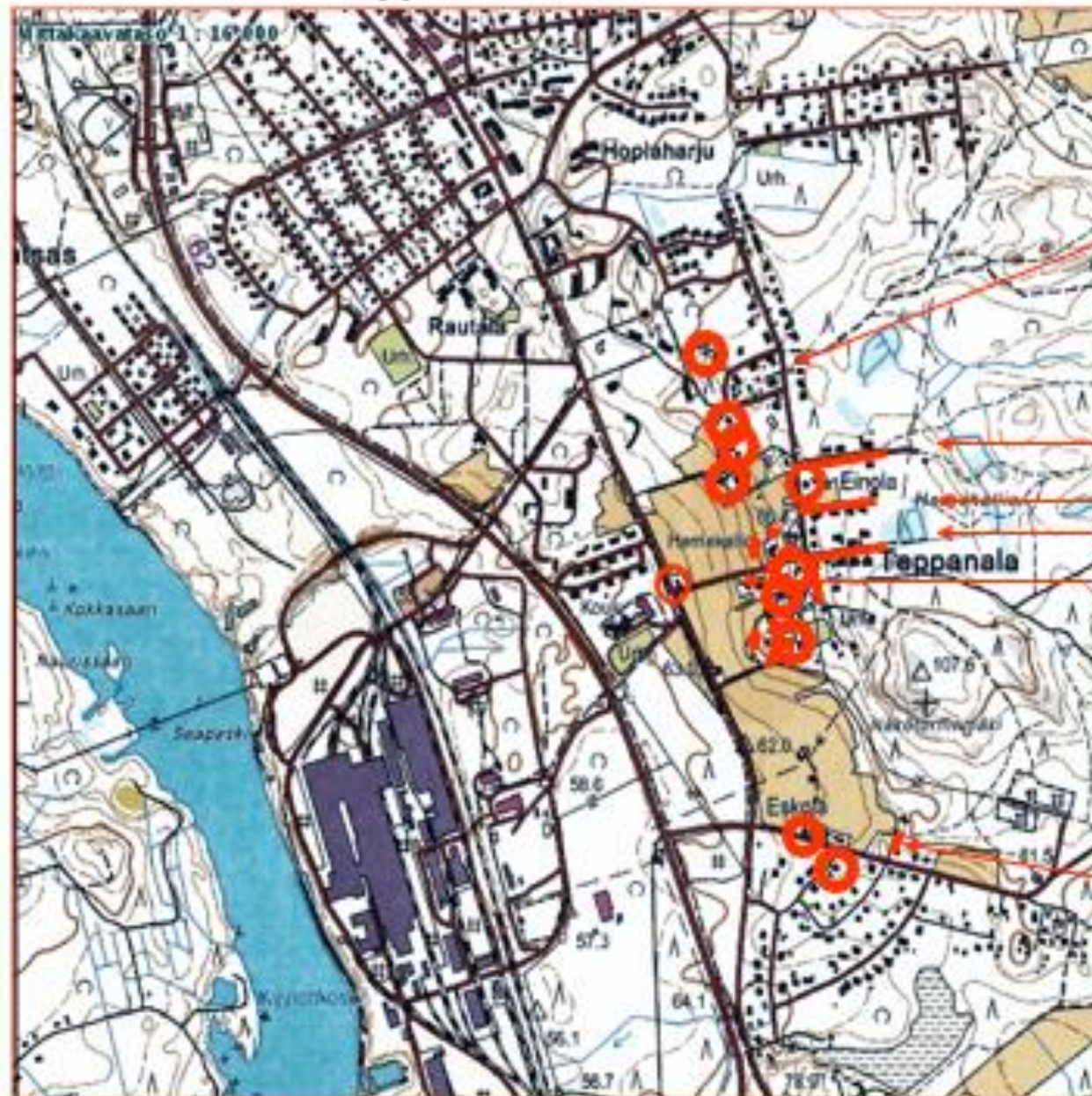

Teppanalan kyläkuoro 50-60 luvulla. Kuoron johtajana Helmi Ikävalko

Kuva: Martti Monto

Teppanala tänään

Pellisenkatu

Kisakuija
Kihlakuja
Kekkerikuja
Teppanalankatu

Ihantalantie

Jakola

Jääski, Jakola, Vertasen perheen pojat Viljo Vertanen ja Pertti Vertanen lomalla jatkosodan aikana. Pojat istuvat keinun edessä nurmikolla ja heidän edessä istuvat pikkuveljet Kosti Vertanen ja Eero Vertanen. Keinun selkänojan takaa kurkistaa pieni tyttö. Taustalla rakennus ja puita.

Kuvan lahj. Eero Vertanen. Imatran kuva-arkisto.

Harjun tila Jakolassa. Jakonen vaihtui Komiksi (vävy Puujalkalasta)lähes 200 vuotta sitten Kuva: Martti Monto

Pirssikuski Toivo Komi

Kuva: Martti Monto

"Pikkusuutarin häät" esittäjinä Jakolan ja Teppanalan nuoret naiset v.1946

Kuva: Martti Monto

Singerin ompelu-ja leikkuukurssi 1929. Osanottajana mm. Alina Komi

Kuva: Martti Monto

YLÄ-VUOKSI

28.1.1936

Ylä-Vuoksen laaksoon suunnitellaan uutta maalaiskuntaa.

SEN KESKUSTAKSI TULISI IMATRA. SUURET TEOLLISUUSALUEET JÄSKESTÄ JA RUOKOLAHDELTA YHDISETTÄISIIN TÄHÄN PITÄPÄÄN SEKÄ MUUTAMIA KYLIÄ JOUTSENOSTA.

UUDEN PITÄJÄN ASUKASLUKU NOUSISI NOIN 25,000 HENKEEN.